

UDENRIGSMINISTERIET

EU'S GENOPRETNINGSFOND: RAMMEN FOR DEN DANSKE EKSPORTFREMMEMEINDSATS

JUNI 2021

INDHOLD

INDLEDNING	4
EU'S GENOPRETNINGSFOND	6
PRIORITEREDE MARKEDER	8
HANDLINGSPLANER	11
Energi	12
Energieffektivitet	16
Vand / forsyning	20
Digitalisering	24
Sundhed	28
Fødevarer / landbrug	32
INFORMATION	36

INDLEDNING

Dansk eksport skal genrejses og styrkes efter COVID-19. I et tæt samarbejde mellem offentlige myndigheder og det private erhvervsliv skal det sikres, at danske løsninger genvinder deres position på eksportmarkederne. Det gælder ikke mindst eksporten af grønne og digitale løsninger, som ud over et positivt bidrag til dansk økonomi også gavner klimaet og den globale digitale omstilling.

COVID-19 har sat europæisk økonomi tilbage. Med henblik på at genstarte vækst og beskæftigelse er der i EU-regi opnået enighed om en række stimulustiltag. I juli 2020 indgik EU's stats- og regeringschefer således en aftale om en genopretningsfond på i alt 750 mia. euro. Den historisk store genopretningspakke svarer omtrent til to en halv gange Danmarks årlige bruttonationalprodukt og har til hensigt at afhjælpe de sociale og økonomiske konsekvenser, som COVID-19-krisen har medført i EU's medlemslande. Der er krav om, at midlerne skal medgå til at finansiere tiltag, der fremmer den grønne og digitale omstilling, ligesom der også forventes betydelige investeringer inden for sundhed. Fonden rummer derfor et stort eksportpotentiale for dansk

erhvervsliv, da der netop er tale om områder, hvor danske virksomheder er særdeles innovative og har væsentlige styrkepositioner.

For at sikre dansk erhvervsliv de bedst mulige vilkår for at få del i udmøntningen af de substantielle fondsmidler, som tilgår øvrige EU-lande, og samtidigt bidrage til EU's grønne og digitale omstilling, lancerede udenrigsministeren i december 2020 et partnerskab, som skal sikre en koordineret indsats på tværs af et bredt udsnit af erhvervsorganisationer og fagministerier. Interesserede virksomheder og øvrige erhvervsfremmeaktører vil kontinuerligt blive inddraget i partnerskabets arbejde og planlægning af eksportfremmeinitiativer.

Med henblik på at maksimere det danske udbytte og for at opnå størst mulig omstillingseffekt af EU's genopretningsfond er det vigtigt, at opgaven løftes i fællesskab mellem de involverede myndigheder og erhvervslivet. Ved at samle og disponere de danske indsatser og ressourcer vil der forventeligt kunne opnås større gennemslagskraft på markederne og derved skabes større værdi for virksomhederne. Partnerskabet skal i denne sammenhæng sørge for koordination og prioritering af eksportfremmeindsatserne på tværs af markeder, sektorer og subsektorer. Operationelt er partnerskabet struktureret omkring seks sektorspor med fokus på henholdsvis energi, energieffektivitet, vand/forsyning, digitalisering, sundhed samt fødevarer/landbrug. Sektorinddelingen skal sikre en strategisk og fokuseret tilgang til de kommercielle muligheder inden for de enkelte sektorer, så der skabes en klar sammenhæng mellem markedspotentialet, virksomhedernes behov og de aktiviteter, som i sidste ende skal understøtte eksporten på markederne.

I nærværende dokument præsenteres en handlingsplan for hvert sektorspor, som skal være med til at sætte retningen for partnerskabets indsatser over de næste par år. Handlingsplanerne skal herunder bidrage til at strukturere dialogen omkring udviklingen af eksportfremmende aktiviteter under EU-genopretningsindsatsen.

DELTAGENDE ERHVERVS- ORGANISATIONER

Aquacircle, CLEAN, Danish.Care, Danish Export Association, Danish Wind Export, Danske Maritime, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Danske Rederier, DANVA, Food Nation Denmark, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Food & Bio Cluster Denmark, Healthcare DENMARK, Health Tech Hub Copenhagen, IT-Branchen, Landbrug & Fødevarer, SEGES, SMVdanmark og Synergi.

DELTAGENDE MYNDIGHEDER

Erhvervsministeriet, Finansministeriet, Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt Sundhedsministeriet.

EU'S GENOPRETNINGSFOND

EU's genopretningsfond – NextGenerationEU – består af flere komponenter, hvoraf hovedparten udgøres af en såkaldt genopretnings- og resiliensfacilitet på i alt 672,5 mia. euro (2018-priser). Herfra vil der blive ydet direkte tilskud til medlemslandene, ligesom der frivilligt kan optages lån på favorable vilkår. I tillæg til genopretningsfaciliteten vil 77,5 mia. euro blive fordelt som tilskud og garantier til en række øvrige programmer, herunder React-EU og Fonden for Retfærdig Omstilling.

Genopretningsfonden skal ikke blot hjælpe EU-landene på fode igen oven på COVID-19, men vil også give et gevaldigt skub til den grønne og digitale omstilling. Der er således krav om, at minimum 37 pct. af genopretningsfacilitetens midler skal gå til den grønne omstilling, ligesom minimum 20 pct. skal fremme digitalisering.

Genopretningsfacilitetens midler fordeles mellem medlemslandene på baggrund af, hvor hårdt økonomisk ramt det enkelte land er af COVID-19 samt landets relative velstand. En del af landenes direkte tilskud fastlægges endeligt i 2022 og vil tage højde for BNP-udviklingen i modtagerlandene i 2020 og 2021. Midlerne skal senest forpligtes i 2023, mens udbetalingen kan finde sted fra 2021-2026.

Hvert enkelt land skal udarbejde en national genopretningsplan, hvori der redegøres for den påtænkte anvendelse af midler fra genopretningsfaciliteten. De nationale genopretningsplaner evalueres af Europa-Kommissionen og godkendes dernæst af medlemslandene i Rådet.

Størstedelen af planerne forventes godkendt i løbet af juli, hvorefter medlemslandene kan påbegynde udmøntningen. Enkelte lande forventes dog først at få godkendelse senere i 2021, eksempelvis pga. sen indlevering som følge af nyligt parlamentsvalg. Midlerne vil blive udbetalt til modtagerlandene i takt med, at målsætningerne i landenes nationale genopretningsplaner indfries.

De danske ambassader i EU-landene vil nøje følge med i opholdslandenes konkrete udmøntning og projektplanlægning, ligesom der løbende vil blive udarbejdet detaljerede sektoranalyser og rapporter med henblik på at synliggøre og konkretisere mulighederne på markederne. Sektoranalyserne og rapporterne vil være tilgængelige på Udenrigsministeriets hjemmeside. (thetradecouncil.dk/eugenstart)

Den samlede investering i et grønt, digitalt og resilient EU udgør i alt
750
mia €

Genopretnings- og resiliensfaciliteten: 672,5 mia. €

Lån
360 mia €

Tilskud
312,5 mia €

ReactEU
47,5 mia €

**Fonden for
Retfærdig
Omstilling**
10 mia €

**Udvikling af
landdistrikter**
7,5 mia €

rescEU
1,9 mia €

Horisont Europa
5 mia €

InvestEU
5,6 mia €

PRIORITEREDE MARKEDER

Fondens tildelingskriterier indebærer, at en betydelig del af midlerne tildeles landene i Syd- og Østeuropa. Som det fremgår af tabellen, står Spanien, Italien, Frankrig, Tyskland og Polen til at modtage de største direkte tilskud fra fonden. Flere lande vil desuden gøre brug af lånemuligheden fra genopretningsfaciliteten og/eller supplere med nationale midler, hvorfor beløbene i mange tilfælde vil være højere.

De syd- og østeuropæiske lande hører traditionelt set ikke til blandt Danmarks største samhandelspartnere, og genopretningsfonden udgør derfor en god mulighed for at sikre danske virksomheder fodfæste på nye markeder – også på længere sigt.

Med finansiering fra Eksportpakke II er flere ambassader blevet styrket med nye årsværk for bedre at kunne understøtte de danske virksomheders eksportmuligheder i regi af genopretningsfonden. Placeringen af de nye årsværk er illustreret grafisk på side 9 og baserer sig blandt andet på forudgående dialog omkring markedsprioriteringer i de enkelte sektorspor. En komparativ analyse af markedsdata i form af såkaldte heatmaps har

Land	Direkte tilskud (2018-tal)	Lån	Nationalt tilførte midler	I alt
Italien	80,8	122,6	46,6****	248
Spanien	80,9	71,6 *****	-	152,5
Frankrig	43	-	57	100
Tyskland	28,8	-	111,2	140
Polen	27,6	12,1	-	39,7
Grækenland	20	12,7	24,8	57,5
Rumænien	16,6	15	-	31,6
Portugal	15,6	2,7	-	18,3
Tjekkiet	8,8	-	1,1	9,9
Ungarn	8,2	**	-	8,2
Bulgarien	7,4	-	-	7,4*
Slovakiet	7,2	-	-	7,2
Kroatien	7	**	-	7
Nederlandene	6,8	-	-	6,8*
Belgien	6,3	-	-	6,3
Østrig	3,8	-	-	3,8
Finland	3,7	-	-	3,7
Sverige	3,7	-	-	3,7
Litauen	2,6	-	5***	7,6
Letland	2,3	**	-	2,3
Slovenien	2,1	0,7	-	2,8
Danmark	1,8	-	-	1,8
Estland	1,2	-	-	1,2
Cypern	1,2	0,2	-	1,4*
Irland	1,1	-	-	1,1
Malta	0,4	-	-	0,4
Luxembourg	0,3	-	-	0,3
Total (mia. EUR)	389,2	237,4	245,7	870,7

* Genopretningsplan ikke udfærdiget.

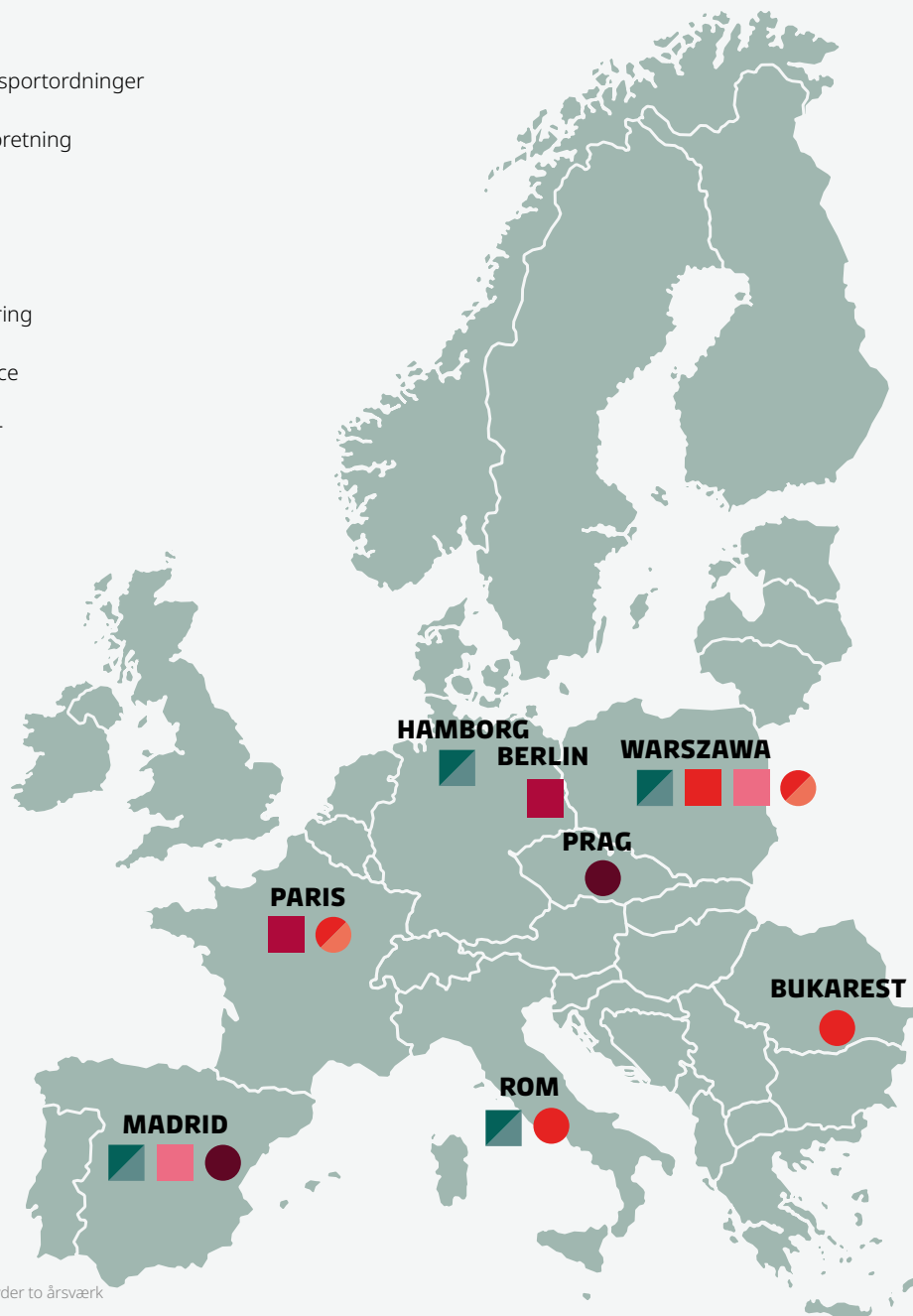
** Udelukker ikke at anvende (yderligere) lånemulighed senere.

*** Indgår som nationalt tilførte midler i anden sammenhæng.

**** Italien har i deres genopretningsplan tilført midler andre steder fra.

***** Det fremgår af den spanske genopretningsplan, at man fra spansk side vil gøre brug af lånemuligheden, idet midlerne dog ikke er disponeret i den første udgave heraf.

- Øvrige eksportordninger
- EU-genopretning
- Vand
- Energi/EE
- Digitalisering
- Life Science
- Fødevarer

* Tofarvet figur betyder to årsværk

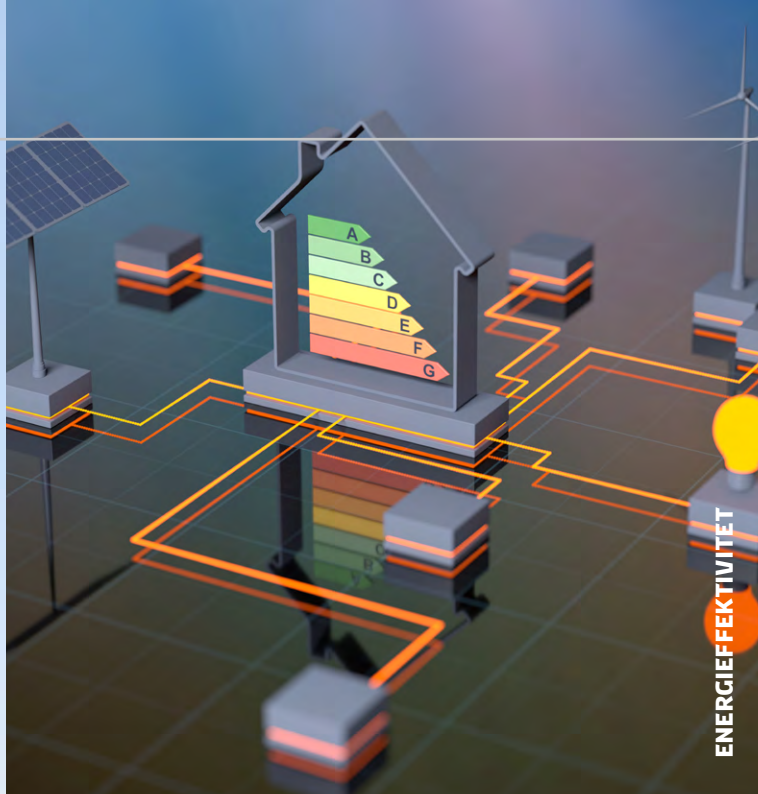
desuden dannet grundlag for udvælgelsen af markeder, ligesom placeringen af årsværk under andre ordninger er taget med i den samlede betragtning.

Ressourcerne er således placeret strategisk i forhold til mulighederne under genopretningsfonden, hvor landene i Sydvesteuropa og Central- og Østeuropa henset til afsætningspotentialet vil udgøre de primære destinationer for partnerskabets eksportfremmeindsatser. I de udvalgte lande skal der arbejdes med en sammentænkt kommerciel og politisk-diplomatisk indsats for at styrke dansk eksport på markeder, som traditionelt ikke er blandt Danmarks største, og hvor virksomheder derfor kan have særligt behov for støtte til at etablere eller øge deres eksport. Trade Council vil gennem sit allerede stærke setup på Danmarks største eksportmarkeder i EU, herunder Tyskland og de nordiske lande, kunne rådgive virksomheder og gennemføre aktiviteter, der adresserer mulighederne affødt af EU's genopretningsmidler.

Partnerskabets arbejde vil tillige kunne understøttes af øvrige ordninger finansieret under Eksportpakkerne, hvor der eksempelvis ansættes sundhedsrådgivere til Tyskland og Frankrig; vandrådgivere til Tyskland, Polen, Italien og Spanien; fødevarerådgivere til Spanien og Polen, samt en energirådgiver til Polen. De udsendte medarbejdere vil i flere tilfælde blive understøttet af nye lokalansatte årsværk, ligesom kapaciteten generelt løftes i ressortministerierne i Danmark med henblik på at styrke dansk eksport til EU. Det gælder blandt andet Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, Miljøministeriet, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt Sundhedsministeriet.

ENERGI

ENERGIEFFEKTIVITET

VAND/FORSYGNING

DIGITALISERING

SUNDHED

FØDEVARER/LANDBRUG

HANDLINGSPLANER

I det følgende præsenteres en handlingsplan for hvert af de seks sektorspor. Handlingsplanerne skal sikre en fokuseret tilgang til eksportmulighederne i Sydvesteuropa og Central- og Østeuropa, hvor en veltilrettelagt indsats er påkrævet for at sikre danske virksomheder de bedst mulige vilkår for at få del i landenes udmøntning af EU's genopretningsmidler.

Konkret skal handlingsplanerne bidrage til at indkredse partnerskabets prioriterede indsatsområder i de to regioner, ligesom der for hvert sektorspor opstilles en række initiativer, som skal understøtte den samlede eksportfremmeindsats.

Handlingsplanerne skal på denne måde bidrage til at sætte retningen for de enkelte sektorspor og kan betragtes som en overordnet strategisk ramme for de aktiviteter, som vil blive gennemført på markederne i regi af partnerskabet. De konkrete aktiviteter vil fremgå af et selvstændigt katalog, der løbende kan opdateres i takt med, at aktiviteterne udvikles i de enkelte sektorspor.

I prioriteringen af indsatsområderne er der både taget højde for specifikke sektortiltag i landenes genopretningsplaner såvel som nationale finansieringskilder og udviklingsmål i de enkelte lande. Beløbene, som er inkluderet i handlingsplanerne, baserer sig på landenes indsendte genopretningsplaner til Europa-Kommissionen, og der skal derfor tages forbehold for eventuelle justeringer som følge af evalueringsprocessen i Bruxelles og den endelige fastlæggelse af tilskud i 2022 (jf. afsnittet om EU's genopretningsfond).

Arbejdet med genopretningsfonden vil pågå indtil 2026. Der vil derfor i nødvendigt omfang kunne foretages justeringer af de rammesættende handlingsplaner, hvis der opstår nye muligheder undervejs.

REJSEHOLD OG ØVRIGE ORDNINGER TIL STØTTE FOR DANSK EKSPORT

Idet der generelt sigtes mod at arbejde med grupper af virksomheder inden for de enkelte sektorspor, vil et gennemgående tema være at fremhæve danske erfaringer, som vil kunne implementeres i de enkelte landes udmøntning af genopretningsplanerne. For at smidiggøre involvering af danske eksperter – der med konkret erfaring fra arbejde med eksempelvis drikkevands- og spildevandsområdet, vedvarende energi eller offentlig digitalisering – kan bidrage teknisk viden til europæiske partnere, er der i Udenrigsministeriet afsat aktivitetsmidler, som kan finansiere konkrete aktiviteter i EU-lande, hvor dansk ekspertviden vil være et vigtigt element ift. at åbne døre for erhvervslivet. Aktivitetsmidlerne puljes i en rejseholdsordning og kan søges af ambassader, der ønsker faglig og teknisk assistance i forbindelse med gennemførelsen af aktiviteter til understøttelse af danske eksportmuligheder under EU's genopretningsfond.

Arbejdet vil tillige trække på en række andre eksportordninger. Der er blandt andet afsat ekstra midler til eksportfremstød, ligesom den nye EKF Green Accelerator-ordning kan bringes i spil og Trade Councils SMV-ordninger forventes udnyttet i partnerskabets fokuslande. Der forventes desuden betragtelige synergier med eksportordningerne på vand, energi og fødevarer, hvor det intensiverede myndighedssamarbejde i de respektive lande også skal understøtte EU-genopretningsindsatsen.

I forbindelse med indgående delegationsbesøg og markedsføringsaktiviteter vil markedsføringskonsortierne spille en central rolle.

SYDVESTEUROPA

Den grønne dagsorden er for alvor på vej frem i Sydvesteuropa, hvor pres fra reduktionsforpligtelser og en delvis bevægelse væk fra atomenergi har sat skub i investeringerne i grønne og vedvarende energiløsninger.

I **Frankrig** vil der som del af genopretningsplanen blive allokeret ca. 2 mia. euro til udviklingen af en værdikæde for grøn brint – bl.a. med fokus på anvendelse i den tunge transportsektor. Beløbet skal ses i tillæg til den franske energitransitionsplan for 2019-2028, der har en samlet finansieringsramme på i alt 71 mia. euro, og hvor der vurderes at være særligt gode muligheder for eksport af danske løsninger inden for land- og havvind. Sidstnævnte kategori vil efter planen blive udbygget med 1 gigawatt årligt, og de første udbud er allerede annonceret.

I **Italien** er der allokeret ca. 12 mia. euro til initiativer inden for vedvarende energi, hvor der hovedsageligt vil være fokus på at accelerere landets grønne omstilling gennem udbygningen af solenergi, on- og offshore vindenergi samt hydrogen. Der vil herunder være fokus på at kombinere modne teknologier med mere eksperimentelle løsninger såsom bølgeenergi.

I **Spanien** er der afsat ca. 6,39 mia. euro til grønne omstillingstiltag. Der vil herunder blive investeret ca. 3,17 mia. euro i udbygningen af vedvarende energi og ca. 1,56 mia. euro i Power-to-X (PtX). Spanien har desuden sat et mål om, at 74 pct. af landets el-produktion skal dækkes af vedvarende energikilder i 2030. Dette skal bl.a. realiseres ved at øge vindenergikapaciteten (både on- og offshore) med en forventet årlig installation på 2,2 gigawatt frem mod 2030.

I **Portugal** er der som led i genopretningsplanen afsat ca. 370 mio. euro til udbygningen af vedvarende energi, hvoraf halvdelen (ca. 185 mio. euro) allokere til udviklingen af grøn brint.

Partnerskabets indsats vil i energisporet primært fokusere på de store muligheder inden for vindenergi i hhv. Frankrig, Italien og Spanien, hvor der potentielt også vil være en kobling til landenes målsætninger inden for grøn brint og PtX. Desuden vil der i Spanien og Portugal blive gennemført aktiviteter med fokus på det store marked for retrofit og levetidsforlængelse af eksisterende landmøller.

Med henblik på at understøtte de danske virksomheders muligheder for at vinde markedsandele, vil ambassaderne styrke samarbejdet med relevante energimyndigheder, samarbejdspartnere og potentielle aftagere af vind samt PtX-teknologi.

Som et vigtigt led i indsatsen for at fremme myndighedssamarbejdet mellem Danmark og Frankrig samt opdyrke de konkrete markedsmuligheder inden for bl.a. vind og grøn brint styrkes ambassaden i Paris med en udsendt rådgiver samt en lokalansat. Arbejdet vil bl.a. ske på baggrund af et Declaration of Intent om samarbejde mellem de respektive Klima- og Energiministerier. I Rom opnormeres ligeledes med en ekstra lokalansat, som bl.a. skal understøtte eksportindsatsen på vind i samarbejde med ambassadens handelschef.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer
Frankrig (€ 3,2 mia.)	→ Vind	1) Etablering af myndighedssamarbejde med franske energimyndigheder om vedvarende energi med primært fokus på udbygning af hav- og landvind. Indsatsen drives i tæt samarbejde med Energistyrelsen, hvor erfaringsudveksling på myndighedsniveau skal bane vejen for kommercielle muligheder for den danske vindbranche. 2) Etablering af strategisk alliance for danske vindvirksomheder målrettet det franske vindmarked i samarbejde med DWEA.
Italien (€ 12 mia.)	→ Vind	1) Intensiveret eksportfremmeindsats mhp. at bringe danske leverandører i spil til kommende udbud på land-, havvind- og hydrogenprojekter. De kommercielle aktiviteter forventes understøttet gennem tilknytningen af en ekstern konsulent (via rejseholdsordningen), der kan indgå i en teknisk og faglig dialog med relevante myndigheder, samarbejdspartnere og potentielle aftagere.
Spanien (€ 6,385 mia.)	→ Vind	1) Øget strategisk indsats for at bringe danske leverandører i spil til kommende udbud på land-, havvind og PtX-projekter. Herunder intensiveret GPA-indsats og dialog med lokale vindaktører. 2) Tæt samarbejde med spanske operatører og ejere af vindmølleparker for at sikre danske vindunderleverandører markedsandele i forbindelse med kommende retrofit/levetidsforlængelse af landmøller.
Portugal (€ 370 mio.)	→ Vind	1) Tæt samarbejde med portugisiske operatører og ejere af vindmølleparker for at sikre danske vindunderleverandører markedsandele i forbindelse med kommende retrofit/levetidsforlængelse af landmøller.

CENTRAL- OG ØSTEUROPA

Central- og Østeuropa spiller som region en afgørende rolle i opnåelsen af EU's samlede mål om klimaneutralitet i 2050. Fossile brændstoffer, fortrinsvis kul, fylder fortsat meget i de respektive landes energimix, og en effektiv omstilling til vedvarende energikilder vil derfor kunne bidrage markant til at nedbringe CO₂-udledningen i EU.

I **Polen** vedtog man i marts 2021 en ny energiplan (PEP2040), der fastlægger rammen for udviklingen på energiområdet. Planen inkluderer en delmålsætning om, at 32 pct. af Polens elforbrug skal komme fra vedvarende energikilder i 2030. Hertil planlægges store investeringer i offshore vind i Østersøen, som i 2040 forventes at have en kapacitet på 11 gigawatt. Prioriteringen af havvind går igen i den nationale genopretningsplan, hvor der afsættes ca. 3,69 mia. euro til installation af offshore vindmølleparker i Østersøen og udvikling af tilhørende offshore infrastruktur. Samlet set allokeres omkring 5,08 mia. euro til energiprojekter, herunder i energitransmission, hydrogen og – som nævnt – havvind.

I **Tjekkiet** afsættes ca. 270 mio. euro til udbygning af vedvarende energi og grøn omstilling af tjekkisk industri, mens der i **Ungarn** afsættes ca. 295 mio. euro til udvikling af transmissionsnetværk og vedvarende energi. Partnerskabet vil søge at tilgodese danske kommercielle interesser i det omfang der kan identificeres et match mellem danske styrkepositioner inden for vedvarende energi og kommende udbud i Tjekkiet og Ungarn.

Partnerskabets indsatser vil således primært koncentrere sig om mulighederne i det polske marked, hvor intensiveret myndighedssamarbejde og langsigtede strategiske samarbejdsalliancer med danske leverandører til vindindustrien skal bidrage til at udnytte det store eksportpotentiale inden for land- og havvind.

Som et centralt led i indsatsen styrkes ambassaden i Warszawa med to nye lokalansatte, der i samarbejde med den udsendte rådgiver under energieksportordningen bl.a. skal understøtte de danske eksportmuligheder på vindområdet.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer
Polen (€ 5,084 mia.)	→ Udbygning af havvind og tilhørende infrastruktur (€ 3,687 mia.)	1) Etablering af myndighedssamarbejde mellem Danmark og Polen på energiområdet med fokus på havvind og fjernvarme. Indsatsen drives i tæt samarbejde med Energistyrelsen, hvor erfaringsudveksling på myndighedsniveau skal bane vejen for kommercielle muligheder for danske virksomheder. 2) Der etableres tillige en strategisk alliance for danske vindvirksomheder målrettet den polske udbygning af hav- og landvind. Indsatsen udføres i samarbejde med DWEA.
Tjekkiet (€ 270 mio.)	→ Afhængig af udbud	Primært nålestiksoperationer
Ungarn (€ 295 mio.)	→ Afhængig af udbud	Primært nålestiksoperationer

SYDVESTEUROPA

Sydvesteuropa har en stor andel af offentlige og private bygninger, hvor der fortsat er et stort potentiale for grønne energirenoveringer, der kan medvirke til at reducere energiforbruget samt CO₂-udledninger.

I **Frankrig** afsættes som del af genopretningsplanen ca. 6,7 mia. euro til energieffektivitet i bygninger med særligt fokus på renovering af skoler, hospitaler samt enfamiliehuse. Ift. sidstnævnte kategori forventes de energibesparende tiltag primært realiseret gennem et "håndværkerfradrag" (ca. 2 mia. euro). Overordnet set er målet at reducere det samlede energiforbrug med 38 pct. i 2030 set ift. 2010-niveauet.

I **Italien** tegner bygningsmassen sig for over en tredjedel af landets energiforbrug, og der vil derfor som led i genopretningsplanen blive investeret massivt i energieffektivisering samt opkvalificering af bygninger. I alt afsættes ca. 15,2 mia. euro til energibesparende tiltag i etagebyggeri såvel som enfamiliehuse, hvor der både vil være fokus på passive energiløsninger såsom termosikring og aktive løsninger inden for forsyning. Hertil planlægges i øvrigt projekter med fokus på opbygning af nye samt udvidelse af eksisterende fjernvarmenet, der anvender vedvarende energi, spildvarme og energi fra højeffektive anlæg.

I **Portugal** vil en stor del af genopretningsmidlerne, som allokeres til det grønne område, ligeledes rette sig mod energieffektiviserende investeringer i landets boligmasse, hvoraf 2/3 er opført før 1990. I alt afsættes ca. 2,21 mia. euro til tiltag, der skal nedbringe det store energiforbrug i landets boliger. Der vil herunder være fokus på offentligt boligbyggeri samt renovation i henhold til gældende miljø- og energistandarder.

I **Spanien** allokeres ca. 6,82 mia. euro af landets genopretningsmidler til tiltag, der skal øge energieffektiviteten i offentlige og private bygninger. Mere end 80 pct. af landets boligmasse er i dag kategoriseret med energimærkning E, F eller G, og Spanien har bl.a. sat som mål at energirenovere op til 500.000 boliger ved planens udløb i 2026. Eftersom en del af boligmassen er ejet af banker, større selskaber og udviklere vil der i regi af partnerskabet blive satset på storskala og replikerbare løsninger inden for sektoren.

Med henblik på at skabe et solidt afsæt for dansk eksport af energieffektive løsninger etableres der i regi af partnerskabet en række strategiske virksomhedsalliancer, hvor indsatserne afstemmes iht. de prioriterede områder i landenes genopretningsplaner. Intensiveret myndighedssamarbejde – særligt i Frankrig – skal desuden være med til at sikre de danske virksomheder adgang til lokale beslutningstagere og samarbejdspartnere, hvor deling af danske erfaringer og know-how på området ses som en vigtig døråbner.

De to nye stillinger i Paris – som beskrevet i handlingsplanen for energisporeret – vil desuden have ansvar for at identificere og konkretisere danske eksportmuligheder inden for energieffektivitet. Den nye lokalansatte rådgiver i Rom (jf. handlingsplanen for energisporeret) vil særligt have fokus på energieffektivitet og eksportmulighederne iht. den italienske genopretningsplan.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer
Frankrig (€ 6,9 mia.)	→ Energieffektivitet i bygninger → Energieffektivitet i industrien → Fjernvarme	1) Etablering af myndighedssamarbejde med franske energimyndigheder, hvor der udover vindenergi også vil være fokus på energieffektivitet i bygninger, dekarbonisering af industri og fjernvarme. 2) Etablering af strategisk alliance i samarbejde med DI Energi målrettet energirenovering af skoler og hospitaler. 3) Etablering af strategisk alliance målrettet energieffektivitet i industri. 4) Etablering af strategisk alliance på fjernvarme i samarbejde med DBDH.
Italien (€ 15,2 mia.)	→ Energieffektivitet i bygninger → Energieffektivitet i industrien	1) Styrket myndighedsdialog med italienske energimyndigheder vedr. energieffektivitet i bygninger. Indsatsen forventes faciliteret gennem tilknytning af dansk ekspert (via rejseholdsordningen) mhp. udveksling af erfaringer om brug af regulering og incitamentsordninger til reduktion af energiforbruget i private og offentlige bygninger. 2) Etablering af strategisk alliance for danske virksomheder med energieffektive løsninger til dekarbonisering af industrielle processer og anvendelse af overskudsvarme fra industrien.
Portugal (€ 2,21 mia.)	→ Energieffektivitet i bygninger	1) Etablering af strategisk alliance om energieffektivitet i socialt boligbyggeri inden for såvel passive forbedringer som regulering af varme/kølesystemer.
Spanien (€ 6,82 mia.)	→ Energieffektivitet i bygninger	1) Styrkelse af eksisterende alliance om energieffektivitet i bygninger med fokus på storskalaløsninger.

CENTRAL- OG ØSTEUROPA

Energieffektivitet udgør et nøgleområde i omstillingen til en grønnere økonomi i hhv. Polen, Tjekkiet og Slovakiet. Set ift. udviklingen i energiforbruget og mål om energibesparelser rangerer landene under det europæiske gennemsnit¹, og der eksisterer derfor allerede en række nationale programmer, som prioriterer området. Med midlerne fra EU's genopretningsfond øges incitamentet både finansielt og lovgivningsmæssigt til at accelerere energieffektiviseringen af industri og nuværende bygningsmasse.

I **Polen** øremærkes ca. 3,8 mia. euro fra genopretningsfonden til det eksisterende Clean Air finansieringsprogram, der skal sikre en renere luft ved at reducere mængden af smog gennem udfasning af kulfyrede ovne ved programmets afslutning i 2029. Dette indebærer bl.a. udskiftning af varmekilder i private huse samt "deep renovation" og termomodernisering af eksisterende bygninger. Clean Air programmet har en samlet økonomisk ramme på 23 mia. euro og vil i henhold til planen berøre 4,5 mio. huse.

I **Tjekkiet** vil der være fokus på energieffektivisering af både private og offentlige bygninger samt industri. Investeringerne i energieffektivitet er spredt ud på flere af planens delkomponenter med en samlet allokering på ca. 1,25 mia. euro fra genopretningsfonden. I tillæg til genopretningsmidlerne fra EU findes desuden en række nationale finansieringskilder, som skal fremme omstillingen til mere energieffektive bygninger.

I **Slovakiet** investeres ca. 1.2 mia. euro i energieffektivitet i bygninger og 363 mio. euro i energieffektivisering af industrien.

I alle tre lande vurderes der således at være efterspørgsel på danske løsninger og teknologier, som forbedrer indeklimaet i bygninger og effektiviserer varme- og vandforbruget, herunder også overvågningssystemer.

Partnerskabet vil på tværs af regionen fokusere på tæt samarbejde med myndigheder om deling af danske erfaringer inden for energieffektivitet, herunder standarder og støtteordninger. Dialogen med samarbejdspartnere og potentielle aftagere, herunder entreprenører, bygherrer og energiintensive industrier intensiveres.

På fjernvarmeområdet indledes desuden et tæt samarbejde med industrien om tættere dialog med forsyningsselskaber og ejere om potentialet for danske fjernvarmeløsninger.

De to nye lokalansatte i Warszawa – som nævnt under handlingsplanen for energisporet – vil ud over vindenergi også have fokus på mulighederne inden for energieffektivitet og fjernvarme i den samlede region.

¹ Eurostat (2021). Energy saving statistics

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer
Polen (€ 3,8 mia.)	→ Energieffektivitet i bygninger → Energieffektivitet i industrien → Fjernvarme	1) Styrket samarbejde mellem danske og polske myndigheder om fjernvarme. Indsatsen drives i tæt samarbejde med Energistyrelsen, hvor erfaringsudveksling på myndighedsniveau skal bane vejen for kommercielle muligheder for danske virksomheder. 2) Etablering af strategisk alliance i samarbejde med DI Energi målrettet energirenovering af offentlige og private bygninger. Indsatsen er i udgangspunktet regional og vil også afdække de konkrete muligheder i hhv. Tjekkiet og Slovakiet. 3) Etablering af strategisk alliance på fjernvarme i samarbejde med DBDH. Indsatsen vil også afdække eksportmulighederne i henhold til Tjekkiets udbygning af bæredygtig fjernvarme.
Tjekkiet (€ 1,25 mia.)	→ Energieffektivitet i bygninger → Udbygning af bæredygtig fjernvarme	Primært nålestiksoperationer
Slovakiet (€ 1,553 mia.)	→ Energieffektivitet i bygninger	Primært nålestiksoperationer

SYDVESTEUEOPA

Problemer med lækage og forældet vanddistributionsnetværk betyder, at der i Sydvesteuropa opleves et uforholdsmæssigt stort vandtab. Sammenholdt med de i forvejen knappe vandressourcer i Italien, Portugal og Spanien betyder det, at der er et stort potentiale for både grå og grønne vandløsninger, som kan effektivisere landenes vandforsyning og samtidig gøre dem mere resistente over for klimaforandringer². Af samme grund er der også afsat betydelige beløb til transformation af vandsektoren i de respektive landes genopretningsplaner.

I **Italien** vil der blive investeret op mod 5,2 mia. euro i effektivisering af landets vandsektor med fokus på bl.a. lækagereduktion samt ressourceoptimering af spildevand. Italien oplever i dag et gennemsnitligt vandtab på 30-40 pct., og for at afhjælpe problemet allokeres ca. 3,8 mia. euro til opgraderinger og forbedringer af vanddistributionsnetværket. Der vil herunder være fokus på øget digitalisering samt cybersikkerhed ift. kritisk vandinfrastruktur. Ift. spildevandssektoren vil der blive tilført ca. 0,6 mia. euro, som bl.a. skal gå til udviklingen af energiproduktion fra spildevandsslam.

Spanien lever i dag ikke op til kravene i EU's vandrammedirektiv, hvorfor der er et akut behov for at modernisere landets vandsektor. Som led i genopretningen afsættes ca. 2,1 mia. euro til transformation af vandsektoren med fokus på udvikling inden for bl.a. kystsikring, digitale vandstyresystemer, forbedret vanddistribution og vandrensning samt effektivisering af vandgenanvendelse, herunder i landbruget.

Portugal har som led i landets genopretningsplan afsat ca. 390 mio. euro til effektivisering af vandsektoren og vanddistributionsnetværk i såvel land-områder som urbane områder. Herunder vil ca. 23 mio. euro gå til spildevandsområdet. Genopretningsmidlerne skal desuden ses i tillæg til de planlagte investeringer på ca. 1,5 mia. euro, som Portugals største vandforsyningsselskab har annonceret for perioden 2022-2026. Investeringerne vil forventeligt have fokus på lækagereduktion, genanvendelse af spildevand, digitale løsninger og skal overordnet bidrage til at minimere landets vandtab, som i nogen områder er på hele 60 pct.

Med henblik på at understøtte eksporten af dansk vandteknologi er der som del af Eksportpakkerne afsat finansiering til etablering af myndighedssamarbejder i hhv. Italien og Spanien. Som et led i indsatsen vil ambassaderne hver især få tilført en udstationeret vandspecialist via Miljøministeriet, ligesom begge ambassader styrkes med en ekstra lokalansat. De nye medarbejdere vil indgå i et større regionalt setup, hvor medarbejderne i Madrid eksempelvis forventes at støtte eksportindsatsen på det portugisiske marked. Myndighedssamarbejderne skal herunder bidrage til at facilitere dialogen mellem danske og lokale forsyninger, hvor der for Italiens vedkommende særligt vil være fokus på større byer som Rom og Milano, og hvor der i Spanien primært vil være fokus på regionale og fælleskommunale vandforsyninger. Tilknytningen af de danske forsyninger vil ske via Udenrigsministeriets rejseholdsordning, og dialogen med de lokale forsyninger vil bl.a. bestå af tekniske workshops, hvor de lokale udfordringer adresseres med danske løsninger og eksportmuligheder for øje.

² World Resources Institute (2019). 17 Countries, Home to One-Quarter of the World's Population, Face Extremely High Water Stress

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer
Italien (€ 5,2 mia.)	→ Optimering af vanddistributionsnetværket med fokus på lækagereduktion og spildevandshåndtering → Spildevandshåndtering, herunder waste-to-energy	1) Etablering af nyt kommercielt myndighedssamarbejde i samarbejde med Miljøministeriet. 2) Udvidelse med en udstationeret vandspecialist samt ansættelse af én ekstra vandspecialiseret lokalansat. 3) Etablering af en tematisk vandalliance baseret på forudgående markedsanalyse, hvor fokus og scope klarlægges.
Spanien (€ 2,09 mia.)	→ Reduktion af vandspild, herunder med fokus på digitale styresystemer → Energieffektivisering af vandsektoren → Spildevandsrensning → Vanddistribution i landbrugssektoren	1) Etablering af nyt kommercielt myndighedssamarbejde i samarbejde med Miljøministeriet. 2) Udvidelse med en udstationeret vandspecialist som også har mandat til at assistere i Portugal samt én ekstra vandspecialiseret lokalansat. 3) Styrkelse af eksisterende vandalliance mhp. på at etablere et stærkere samarbejde med lokale forsyninger. Danske eksperter vil blive inddraget efter behov via rejseholdsordningen.
Portugal (€ 390 mio.)	→ Optimering af vanddistributionsnetværket og effektiv spildevandshåndtering i land- og byområder → Bedre ressourceudnyttelse i landbruget via moderne løsninger inden for kunstvanding (irrigation)	1) Udnyttelse af eksisterende vandalliance mhp. at etablere et stærkt samarbejde med lokale stakeholders samt udnytte synergien med det spanske marked og de nye ressourcer i Madrid, som til dels skal assistere ift. projekter i Portugal. 2) Etablering af en strategisk alliance mhp. at afsøge markedsmuligheder ift. vanding i landbruget (irrigation). Indsatsen koordineres i tæt samarbejde med sektorsporet for fødevarer/landbrug.

CENTRAL- OG ØSTEUROPA

Polen, Tjekkiet, Ungarn og Slovakiet står alle med en række fælles udfordringer inden for vandsektoren. Heriblandt kan nævnes udfordringer ift. tørke og oversvømmelser, som i stigende grad afføder en efterspørgsel på vandbesparende løsninger samt teknologi til håndtering af disse naturfænomener. På tværs af regionen vil der ligeledes være fokus på digitale og bæredygtige løsninger, som kan bidrage til at modernisere landenes respektive forsynings- og spildevandssystemer.

I **Polen** er der som del af landets genopretningsplan afsat ca. 1,07 mia. euro til opgradering af forsynings- og spildevandssystemer samt til rensning af forurenede områder i Østersøen. I alt allokeres ca. 871 mio. euro til investeringer i Polens vandsystemer. Der vil herunder være et særligt fokus på digitalisering, hvilket er et område, der vurderes at kunne afføde gode muligheder for eksport af danske digitale løsninger med anvendelse inden for både vanddistribution og spildevand.

I **Ungarn** allokeres omkring 130 mio. euro til vandsektoren, hvor der bl.a. er fokus på udvikling af vandforsyningsnetværket samt vandingsanlæg særligt ift. brug af vand i landbruget. Derudover er der fokus på bevarelse af vandmiljøer og øvrige miljøbeskyttende initiativer.

I **Tjekkiet** andrager investeringerne i vandsektoren ca. 387 mio. euro. Hovedfokusområderne er beskyttelse mod oversvømmelser, foranstaltninger for beskyttelse af små vandløb og reservoirer, kunstvanding, vandretention i skove, kontrol af erosion af jordbunden samt vandbesparelser i industrien.

I **Slovakiet** vil 159 mio. euro blive investeret i klimatilpasning med vægt på naturbeskyttelse og udvikling af biodiversitet, hvilket omfatter forebyggelse af oversvømmelser og håndtering af tørke. Tiltagene indgår ikke som en del af den slovakiske genopretningsplan, men vil i stedet blive finansieret med midler fra de europæiske struktur- og investeringsfonde.

Som resultat af den øgede eksportsatsning inden for vandteknologi vil der også i Polen blive etableret et nyt myndighedssamarbejde, som skal understøtte de danske virksomheders kommercielle muligheder. Som led i Eksportpakkerne udsendes således en dansk vandspecialist via Miljøministeriet, ligesom ambassaden i Warszawa også vil få tilført en ekstra lokalansat. De nye medarbejdere skal få myndighedssamarbejdet til at fungere i praksis og løbe konkrete aktiviteter i gang, herunder stå for oprettelsen af en tematisk vandalliance. Setuppet i Polen vil i nødvendigt omfang også assistere ift. eksportfremmeindsatsen i de øvrige lande i regionen.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer
Polen (€ 1.071 mio.)	→ Intelligente og digitale løsninger til optimering af vandforsyning og spildevandsbehandling samt løsninger til håndtering af tørke og oversvømmelser	1) Etablering af nyt kommercielt myndighedssamarbejde i samarbejde med Miljøministeriet. 2) Udstationering af en vandspecialist og ansættelse af én ekstra vandspecialiseret lokalansat. 3) Etablering af en tematisk vandalliance baseret på forudgående markedsanalyse, hvor fokus og scope klarlægges.
Tjekkiet (€ 387 mio.)	→ Afhængig af udbud	1) Primært nålestiksoperationer med understøttelse af afdelingen i Polen.
Ungarn (€ 130 mio.)	→ Afhængig af udbud	1) Primært nålestiksoperationer med understøttelse af afdelingen i Polen.
Slovakiet (€ 159 mio.)	→ Afhængig af udbud	1) Primært nålestiksoperationer med understøttelse af afdelingen i Polen.

SYDVESTEUROPA

Spanien, Portugal og Italien rangerer hhv. som nr. 11, 19 og 25 i den seneste DESI-måling over EU-landenes digitale performance³. Ifm. Covid-19-pandemien har den relativt lave digitaliseringsgrad i Spanien, Portugal og Italien medført en række udfordringer ift. almindelig borgerservice, uddannelse og hjemmearbejde, og de tre lande står derfor til at investere massivt i digital omstilling som led i deres respektive genopretningsplaner.

I **Italiens** genopretningsplan kan der identificeres ca. 20 mia. euro til nye tiltag på det digitale område. Hovedprioriteterne inkluderer en forbedring af den offentlige administration og service, transition af industrien mod 'Industri 4.0', digitalisering af virksomheder, uddannelse samt udvikling af en national cloud og udbygning af digital infrastruktur.

I **Spanien** har man allokeret ca. 21,4 mia. euro til digital modernisering af bl.a. den offentlige sektor og skattesystemet. Herunder vil der blive foretaget store investeringer inden for offentlig service samt på sundheds- og uddannelsesområdet. På uddannelsesområdet alene er der afsat ca. 5,2 mia. euro til nye digitale tiltag. Investeringerne vil i tilsvarende grad også rette sig mod den private sektor, hvor der især lægges vægt på at øge digitaliseringen blandt de mange spanske SMV'er, der har været økonomisk hårdt ramt under pandemien. Ift. sidstnævnte er der afsat ca. 4,9 mia. euro.

I **Portugal** vil ca. 2,5 mia. euro gå til digitalisering inden for offentlig service samt i sundheds- og uddannelsessektoren – og digital assistance til et mere modstandsdygtigt erhvervsliv. Sundheds- og uddannelsessektoren vil især være i fokus, da Portugal i en årrække har underprioriteret disse områder,

og derfor står den primære sundhedspleje, hospitalssektoren og forebyggende behandling til at få et gevaldigt digitalt løft.

I forhold til landenes prioriteter vil der i regi af partnerskabet blive arbejdet på at opbygge tre regionale alliancer inden for:

- 1) GovTech med fokus på løsninger til offentlig administration og forvaltning samt løsninger rettet mod borgere og virksomheder
- 2) EdTech med fokus på både undervisning og administration
- 3) HealthTech med fokus på løsninger til den primære og sekundære sundhedssektor

Alliancerne skal bidrage til at samle relevante danske organisationer og virksomheder mhp. sontring af attraktive projekter, eksponering af danske løsninger, påvirkning af beslutningstagere og gennemførelse af public affairs aktiviteter for herigennem at skabe adgang til lokale projektejere. I regi af Trade Council vil der blive etableret et nyt digitaliseringsforum, som skal sikre løbende dialog og samarbejde med rådgiverne på markederne. Digital Hub Denmark vil ifm. delegationsbesøg blive involveret i branding-aktiviteter og udvikling af "den danske fortælling".

Den kommende udsendte digitaliseringsrådgiver for Spanien og Portugal (pr. 1/9) vil forstærke myndighedssamarbejdet, ligesom der vil være fokus på at skabe indgange til større spanske virksomheder og formidling af væsentlige markedsmuligheder til den danske ressourcebase.

³ EU-Kommissionen (2020). Digital Economy and Society Index 2020

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer (regionalt fokus)
Italien € 20 mia	→ Offentlig service → Industri 4.0 (automatisering i fremstillingsindustri) → Uddannelsessektoren	1) Intensiveret myndighedssamarbejde mellem Danmark og landene i regionen omkring offentlig digitalisering samt digitalisering af sundheds- og uddannelsessektorerne. 2) Opbygning af tre regionale alliancer på hhv. GovTech, EdTech og HealthTech i samarbejde med danske organisationer mhp. at bringe danske virksomheder og løsninger i spil i forhold til konkrete projekter på de tre områder. 3) Tilknytning af eksperter via rejseholdsordningen til støtte for konkrete projekter i alliancerne. 4) Udstationering af digitaliseringsrådgiver med base i Madrid. Rådgiveren vil have ansvar for at styrke myndighedssamarbejdet i Portugal og Spanien for herigennem at skabe indgange til lokale partnere og konkretisere eksportmuligheder for danske virksomheder i de tre alliancer.
Portugal € 2,5 mia.	→ Offentlig service → Sundhedssektoren → Uddannelsessektoren → Private sektor / SMV'er og større virksomheder	
Spanien € 21,4 mia.	→ Offentlig service → Sundhedssektoren → Uddannelsessektoren → Digitalisering af private virksomheder med primært fokus på SMV'er	

CENTRAL- OG ØSTEUROPA

COVID-19 har fremskyndet digitaliseringsbehovet i de central- og østeuropæiske lande. Behovet vedrører især øget adgang til offentlige e-tjenester for borgere og virksomheder samt digitale løsninger inden for uddannelse, sundhed, transport og infrastruktur. I den private sektor vil der blandt andet være fokus på udbredelsen af papirløs kommunikation samt øget brug af cloud-tjenester. I alt er der afsat ca. 9,1 mia. euro til digitalisering i de fire landes genopretningsplaner. En kombination af lave arbejdsløshedsprocenter og en faldende arbejdsstyrke i Polen og Tjekkiet betyder endvidere, at der i disse lande vil være et øget behov for implementering af robotteknologi og digitale transformationsløsninger i industrien (Industri 4.0).

I **Polen** er der øremærket ca. 4,9 mia. euro til finansiering af projekter inden for offentlige e-tjenester til borgere og erhverv, indkøb af software og hardware på skoleområdet, digital transformation af industri og erhverv, e-tjenester til sundhedssektoren og digitalisering af den offentlige transport.

For **Ungarns** vedkommende vil ca. 23,1 pct. af landets samlede genopretningsmidler på 7,2 mia. euro gå til digitale tiltag. Digitalisering udgør i høj grad et tværgående tema i landets genopretningsplan, hvoraf de primære fokusområder er offentlige e-tjenester til borgere og erhverv, undervisningssektoren, offentlig transport og sundhedssystemet.

I **Tjekkiet** er der foreløbigt afsat ca. 20 pct. af landets samlede genopretningsmidler på 6,7 mia. euro til digitalisering. De primære fokusområder omfatter offentlige e-tjenester til borgere og erhverv, offentlig administration, bredbånd og 5G, digital transformation af industri og erhverv, e-tjenester til sundhedssektoren og digital innovation i uddannelsessektoren.

I **Slovakiet** er der som led i genopretningsplanen afsat ca. 1,2 mia. euro til tiltag som skal fremme landets digitale omstilling. De primære fokusområder er hhv. offentlige e-tjenester til borgere og erhverv, offentlig administration, undervisningssektoren, offentlig transport og sundhedssystemet.

I forhold til landenes prioriteter vil der i regi af partnerskabet blive arbejdet på at opbygge to regionale alliancer inden for:

- 1) GovTech med fokus på løsninger til offentlig administration og forvaltning samt løsninger rettet mod borgere og virksomheder.
- 2) HealthTech med fokus på løsninger til den primære og sekundære sundhedssektor.

Med afsæt i regionens igangværende strategiske markedsudviklingsprojekt (SMDP) om offentlig digitalisering, som både dækker landenes genopretningsplaner samt andre potentielle muligheder, vil der blive indledt en diskussion med beslutningstagerne i de respektive lande for at bringe danske løsninger i spil, støttet op af specialiserede danske konsulenter (via rejseholdsordningen) og ført videre i fornævnte etablering af en GovTech alliance med danske organisationer og virksomheder.

Som et centralt led i indsatsen tilføres regionen en ny lokalansat digitaliseringsrådgiver med placering i Prag. Rådgiveren vil dække regionalt og understøttes af den udsendte handelsrådgiver på ambassaden.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer (regionalt fokus)
Polen € 4,9 mia	→ Offentlig service → Uddannelsessektoren → Digital transformation af industri og erhverv (Industri 4.0) → Sundhedssektoren	1) Gennemførelse af regionalt markedsudviklingsprojekt med fokus på GovTech. 2) Intensiveret myndighedssamarbejde mellem Danmark og landene i regionen omkring offentlig digitalisering samt digitalisering af uddannelses- og sundhedssektorerne.
Ungarn € 1,66 mia.	→ Offentlig service → Uddannelsessektoren → Sundhedssektoren	3) Opbygning af to regionale alliancer på hhv. GovTech og HealthTech i samarbejde med danske organisationer mhp. at bringe danske virksomheder og løsninger i spil i forhold til konkrete projekter på de to områder.
Tjekkiet € 1,34 mia.	→ Offentlig service og forvaltning → Digital transformation af industri og erhverv (Industri 4.0) → Sundhedssektoren → Uddannelsessektoren	4) Tilknytning af eksperter via rejseholdsordningen til støtte for konkrete projekter i alliancerne. 5) Ny lokalansat digitaliseringsrådgiver med base i Prag. Rådgiveren vil dække regionalt og vil have fokus på at styrke myndighedssamarbejdet i de respektive lande for herigennem at skabe indgange til lokale partnere og konkretisere eksportmuligheder for danske virksomheder i de to alliancer.
Slovakiet € 1,18 mia.	→ Offentlig service og forvaltning → Undervisningssektoren → Sundhedssektoren	

SYDVESTEUROPA

Den demografiske udvikling i Sydvesteuropa medfører i stigende grad et behov for at implementere effektive og værdibaserede løsninger i sundhedssektoren, som kan imødegå regionens udfordringer med en aldrende befolkning og et faldende antal hænder til at varetage pleje- og sundhedsopgaverne. Med EU's genopretningsmidler vil der således blive investeret massivt i modernisering af landenes sundhedssystemer.

I **Frankrig** er der afsat ca. 6 mia. euro til området. Midlerne vil særligt gå til renovering og nybyggeri af hospitaler, ligesom nye teknologier (med-tech) og innovation inden for biotek står højt på den franske genopretningsdagsorden. Dette indskrives i Frankrigs eksisterende reformprogram (herunder planen "Ma Santé") for reform og modernisering af sundhedsvæsenet, der samlet er budgetteret til 19,2 mia. euro.

For **Italiens** vedkommende er der afsat ca. 15,63 mia. euro til modernisering af det offentlige sundhedsvæsen og tilhørende sundhedsydelser. Der vil herunder være fokus på modernisering af udstyr, digitale løsninger samt erstatning af forældet sundhdsteknologi. Desuden en styrkelse af den teknologiske infrastruktur og værktøjer til dataindsamling, -behandling og -analyse.

I **Portugal** har flere års underfinansiering af sundhedssektoren medført lange patientventelister og en utilstrækkelig adgang til praktiserende læger. Med henblik på at forbedre og modernisere sundhedsvæsenet afsættes ca. 1,38 mia. euro til reformer og investeringer i nyt hospitalsudstyr, renovering/opførelse af hospitaler, digital omstilling samt muligheder for telemonitoring og diabetesovervågning på sundhedscentre.

I **Spanien** allokeres ca. 4,95 mia. euro til modernisering af sundhedssektoren, hvor der især vil være fokus på innovation, uddannelse, digitalisering og fornyelse af teknologi. For at afhjælpe landets demografiske udfordringer med en aldrende befolkning vil en del af midlerne endvidere skulle finansiere tiltag inden for ældreområdet.

For at understøtte de danske eksportmuligheder i Sydvesteuropa vil der i regi af partnerskabet blive arbejdet målrettet med at etablere virksomhedsalliancer med hospitalssektoren som omdrejningspunkt. I de enkelte lande vil der være fokus på forskellige behovsområder, hvorfor der vil være plads til en bred vifte af danske løsninger.

Med henblik på at skabe adgang til lokale beslutningstagere og indkøbere vil der i tillæg til de strategiske indsatser samt alliancer blive gennemført en række seminarer, rundbordssamtaler samt markedsbesøg i de enkelte lande. Ambassadernes virksomhedsalliancer og business clubs vil agere forum for planlægning og gennemførelse af de pågældende aktiviteter, hvor der løbende vil blive arbejdet på at inddrage danske sektoreksperter via rejseholdsordningen. Ift. at styrke "den danske fortælling" vil der desuden blive arbejdet på at arrangere delegationsbesøg til Danmark i samarbejde med bl.a. Healthcare DENMARK og Health Tech Hub Copenhagen.

Som en del af Regeringens Life Science Strategi, vil der i 2021 blive udstationeret en sundhedsfaglig sektorekspert til Paris, der vil støtte op omkring eksportaktiviteterne ift. EU-genopretning. Dette vil bl.a. ske på baggrund af et Declaration of Intent om samarbejde på sundhedsområdet mellem de danske og franske sundhedsministerier.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer
Frankrig (€ 6 mia.)	→ Løsninger til hospitaler → Udforskning af muligheder for danske biotekvirksomheder	1) Etablering af myndighedssamarbejde mellem Danmark og Frankrig inden for Life Science som del af Danmarks Life Science strategi. 2) Etablering af virksomhedsalliance som skal lette adgangen til beslutningstagere og indkøbere på hospitalerne, herunder opbygning af en dansk fortælling. 3) Etablering af partnerskab/innovationssamarbejde der kan bane vejen for mindre danske biotekvirksomheder på det franske marked.
Italien (€ 15,6 mia.)	→ Pharma → HealthTech → Medicinsk udstyr	1) Intensiveret eksportfremmeindsats på baggrund af kortlægning af markedsmuligheder for danske løsninger inden for telemedicin, medicinsk udstyr og pharma. Via kortlægningen identificeres en primær målgruppe i form af de mest interessante regionale sundhedssystemer. 2) Styrket myndighedsdialog med italienske regioner ift. udbygningen af fremtidens sundhedssystem (patienten i centrum, forebyggelse, digitale løsninger, holistisk tilgang, mv.). Dialogen forventes faciliteret gennem tilknytning af dansk sundhedsekspert finansieret via rejseholdsordningen.
Portugal (€ 1,383 mia.)	→ Løsninger til hospitaler og sundhedscentre med særligt fokus på tech og digitalisering → Udforske mulighederne for danske løsninger på ældreområdet → Eksponering, hygiejne, kroniske sygdomme, ældrepleje og digital omstilling	1) Etablering af stærke netværk mellem offentlige og private aktører i den portugisiske sundhedssektor og gennem vidensudveksling og promovering af den danske model skabe adgang til det portugisiske marked for danske virksomheder. 2) Etablering af en virksomhedsalliance mhp. at udforske mulighederne inden for ældrepleje og kroniske sygdomme. Der vil herunder være særligt fokus på investeringerne rettet mod diabetesforebyggelse.
Spanien (€ 4,949 mia.)	→ Pharma → HealthTech → Velfærdsteknologi	1) Intensiveret GPA-indsats gennem eksisterende alliancer mhp. at sikre danske pharma-virksomheders position i markedet. 2) Etablering af ny virksomhedsalliance inden for HealthTech mhp. markedsføring af danske digitale sundhedsløsninger. 3) Etablering af ny virksomhedsalliance inden for velfærdsteknologi rettet mod særligt regionale myndigheder og indkøbere.

CENTRAL- OG ØSTEUROPA

Et overordnet mål i Central- og Østeuropa er at øge modstandsdygtigheden i sundhedssektoren samt modernisere den, så den følger befolkningens demografiske samt helbredsmæssige udvikling. Dette afspejles i de nationale genopretningsplaner, hvor betydelige beløb er afsat til sundhed.

I **Polen** allokeres ca. 4,5 mia. euro af genopretningsmidlerne til udvikling og modernisering af sundhedssektoren. Der vil specielt være fokus på at booste landets digitale sundhedstransformation med henblik på at øge den samlede modstandskraft i sektoren. Midlerne vil således særligt gå til finansiering af moderne teknologi og eHealth samt forsknings- og analysecentre.

I **Ungarn** er ca. 34 pct. af de samlede midler på 7,2 mia. euro afsat til sundhedsområdet. Der vil herunder være fokus på øget digitalisering af sundhedssystemet samt udvikling af ældreplejen og hjemmeplejen for mennesker med begrænset mobilitet.

I **Tjekkiet** er der afsat ca. 1,25 mia. euro til sundhedsområdet. Derudover vil der gå ca. 700 mio. euro til innovativ teknologi (nævnt under "Tech" i den tjekkiske genopretningsplan). Af dette beløb forventes et større, men endnu ikke defineret beløb at gå til HealthTech.

I **Slovakiet** har man allokeret lige knap 1,6 mia. euro til sundhedsområdet. Herunder vil en stor del af midlerne gå til udbygning og renovering af hospitalsvæsenet (ca. 1,2 mia. euro), ligesom der vil være fokus på psykisk helbred og langtidspleje, hvortil der er afsat hhv. 105 mio. og 265 mio. euro.

Partnerskabets indsatser vil i vid udstrækning tage afsæt i to regionale alliancer, hvor der vil være fokus på hhv. ældrepleje og hospitalsløsninger:

- 1) Alliancen inden for ældrepleje tager sit udgangspunkt i et allerede igangsat initiativ med Danish.Care og Healthcare DENMARK. Alliancen har fokus på alt fra velfærdsudstyr/healthtech til behandling af kroniske sygdomme som demens. Målet er at skabe adgang til lokale beslutningstagere og indkøbere bl.a. via tilknytning af danske sektoreksperter gennem Udenrigsministeriets rejseholdsordning.
- 2) Hospitalsalliancen vil især have fokus på digitale løsninger til sundhedsvæsenet. Særligt i Slovakiet – men potentielt også i Tjekkiet – er der interesse for danske løsninger på området, og der vil derfor i regi af partnerskabet blive arbejdet på at arrangere delegationsbesøg til Danmark med opfølgende rundbordssamtaler/webinarer. I samarbejde med Healthcare DENMARK vil der blive fortaget en kortlægning af beslutningstagere og direkte salgsmuligheder.

Eftersom der er væsentlig forskel på landenes digitaliseringsparathed, vil der i hvert enkelt land blive gennemført specifikke aktiviteter til at belyse samt afdække de områder, der passer bedst til de danske løsninger. Indsatsen koordineres i tæt samarbejde med digitaliseringssporet.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer (regionalt fokus)
Polen (€ 4,5 mia.)	→ Digitalisering af sundhedssektoren, herunder hospitaler og ældre 60+ adgang til Tech og internet → Modstandsdygtigt sundhedsvæsen med fokus på bl.a. langtidspleje	1) Etablering af alliance med fokus på eksport af danske ældreplejeløsninger. Alliancen tager afsæt i et allerede igangsat initiativ med Danish. Care og Healthcare DENMARK – og skal lette adgangen til lokale beslutningstagere og indkøbere. 2) Etablering af hospitalsalliance – primært målrettet Slovakiet og Tjekkiet- med fokus på eksport af danske digitaliseringsløsninger til hospitaler.
Ungarn (€ 2,5 mia.)	→ Primær sundhed → Digitalisering i sundhedssektoren, herunder mere tech til ældreplejen	
Tjekkiet (€1,25 mia.)	→ Onkologisk støtte og pleje → Modstandsdygtigt sundhedssystem, herunder rehabiliteringspleje → HealthTech	
Slovakiet (€1,59 mia.)	→ Moderne sundhedssektor, herunder digitalisering og større hospitalssektor → Ældrepleje → Psykisk helbred	

SYDVESTEUROPA

Som konsekvens af forrige årtiers økonomiske kriser og senest COVID-19 står flere vigtige sektorer i Sydvesteuropa over for en gennemgribende transformation mht. at skabe fornyet vækst og beskæftigelse. Det gælder også ift. landbrugs- og fødevareerhvervene, hvor en grøn og bæredygtig omstilling står højt på genopretningsdagsordenen i hhv. Italien, Portugal og Spanien, som alle har afsat betydelige midler til området. I tillæg til selve genopretningsmidlerne vil der også være gode muligheder ift. landenes udmøntning af EU's strukturfonde.

I **Italien** afsættes ca. 2 mia. euro til bæredygtig omstilling af landets fødevaresektor. Initiativerne vil bl.a. have fokus på at styrke lokale forsyningskæder i procesindustrien gennem forbedret brug af ingredienser og cirkulær økonomi. I landbrugssektoren vil der endvidere være fokus på at nedbringe miljøbelastningen af transport, forbedret lagerkapacitet, digitalisering af logistik samt nedbringelse af madspild. Derudover vil der blive ydet støtte til modernisering af maskinparken mhp. indførelse af præcisionsteknikker, der kan reducere pesticidforbruget med 25-40 pct.

I **Portugal** har man i alt allokeret ca. 123 mio. euro til tiltag inden for landbrug- og fødevareområdet samt agroindustrien. Som del af genopretningsplanen vil der blive investeret i øget fødevaresikkerhed, bæredygtig fødevareproduktion, jord- og vandomlægning samt modernisering af slagterierne. Herunder kan bl.a. nævnes konkrete projekter på Azorerne med fokus på hhv. omstrukturering af det regionale slagterinetværk, kunstvanding og tilhørende jordomlægninger og brug af nye typer såsæd samt et kommercielt netværk, der skal arbejde med certificering for mælke kvalitet og fødevaresikkerhed. Der satses desuden på grøn og digital omstilling inden for fiskeri- et – både primærsektor og procesindustri.

I **Spanien** er der som led i genopretningsplanen afsat ca. 1,05 mia. euro til grøn og digital omstilling af landbrugs-, fiskeri- og fødevaresektorerne. Der vil være fokus på hele værdikæden "fra jord til bord", hvilket inkluderer fremme af effektiv kunstvanding (jordomlægning), styrkelse af biosikkerhedssystemer samt bekæmpelse af husdyrsygdomme.

Ift. den samlede regions prioriteter vil der blive opbygget tre regionale alliancer, som hver især tager deres udgangspunkt i et af de tre lande. De tre alliancer vil have fokus på følgende indsatsområder:

- 1) Bæredygtig fødevareproduktion og ingredienser med fokus på hhv. industriel brug samt brug i fødevareprocesindustrien
- 2) Modernisering af slagterikapacitet, herunder transport og afrapporteringssystemer
- 3) Digitalisering og landbrugsteknologi inden for bæredygtig husdyrbrug, biogas, såsæd, maskiner og smart farming

Desuden afsøges muligheden for at etablere endnu en virksomhedsalliance omkring akvakultur, hvor Spanien og Portugal fremstår som de mest interessante markeder henset til landenes stigende fokus på land-baseret fiskeopdræt.

Som et led i indsatsen forventes regionen tilført en sektorekspert, der skal fungere som regional koordinator på landbrug- og fødevareområdet. Koordinatoren skal herunder overse sektorsporets strategiske indsats og få de regionale alliancer til at fungere i praksis. Food Nation vil desuden blive involveret ifm. branding og udvikling af narrativ for de enkelte alliancer.

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer (regionalt fokus)
Italien (€ 2 mia.)	→ Bæredygtig fødevareproduktion → Fødevaresikkerhed → Biodiversitet	1) Etablering af alliance om ingredienser og bæredygtig fødevareproduktion. Alliancen har dels til formål at fremme naturlige alternativer til brug i fødevareprocesindustrien, procesoptimering, grøn emballage og vandreduktion. Derudover vil alliancen have fokus på fortællingen om CO2-reduktionspotentialer vha. biosolutions, hvorunder der iværksættes en strategisk indsats for at fremme anvendelsen af danske bio-baserede plantebeskyttelsesmidler inden for bl.a. vin samt frugt og grønt. Alliancen drives i tæt samarbejde med bl.a. Dansk Erhverv.
Portugal (€ 123 mio.)	→ Bæredygtig fødevareproduktion → Fødevaresikkerhed → Modernisering af slagterier → Vand og bæredygtig jordomlægning	2) Etablering af alliancer om miljø- og fødevaresikkerhed i slagteriproduktion samt i forhold til jordomlægning og vand. Det er desuden hensigten, at der gennem rejseholdspuljen tilknyttes en lokal konsulent til kortlægning samt udsendes en midlertidig dansk sektorekspert. Eksperten skal afdække mulighederne for partnerskabsrelationer inden for sektoren i regionen.
Spanien (€ 1.051 mio.)	→ Bæredygtigt landbrug og teknologi → Fødevareprocesindustri med fokus på anvendelse af naturlige ingredienser	3) Etablering af en landbrugsalliance med fokus på digitalisering og teknologi inden for biogas, smart farming og "smart and safe food production". Der vil blive arbejdet målrettet med den danske fortælling om det grønne og effektive landbrug i samarbejde med relevante brancheorganisationer og myndigheder mhp. at påvirke beslutningstagere og give de danske virksomheder adgang til lokale projektejere.

CENTRAL- OG ØSTEUROPA

Polen, Tjekkiet, Slovakiet, Ungarn og Rumænien er alle landbrugslande med et stort opdyrket areal. Landbrugssektoren er på tværs af landene kendetegnet ved enten et stort antal mindre bedrifter eller et mindre antal store bedrifter. Fælles er dog en forholdsvis lav produktivitet⁴. Hertil kommer, at sektoren oplever en akut mangel på lokal arbejdskraft som følge af meget lave arbejdsløshedsprocenter, hvorfor der tilstræbes en højere grad af effektivisering og automatisering i landbruget. Samtidig er der også pres fra EU ift. grøn omstilling af både primærproduktion og fødevareprocesindustri.

I regionen vil de største investeringer på landbrug- og fødevareområdet ske via landenes udmøntning af støtte under EU's fælles landbrugspolitik (CAP). Her forventes investeringerne især at have fokus på grøn omstilling, øget omlægning til økologisk landbrug/fødevareproduktion samt øget selvforsyning "fra jord til bord". CAP-investeringerne skal ses i tillæg til landenes genopretningsplaner, hvor **Polen** f.eks. har afsat ca. 1,32 mia. euro til diversificering af værdikæder i landbrug og fødevarer samt øget fokus på vandforbrug i sektoren.

I **Tjekkiet** har man som del af genopretningsplanen afsat ca. 173 mio. euro til tiltag, som bl.a. skal øge incitamentet til at genanvende bioaffald og optimere brug af vandressourcer.

I **Ungarn** har man ligeledes allokert 159 mio. euro fra genopretningsfonden til vandressourcer i bl.a. landbrug samt fødevareproduktion.

Ift. den samlede regions prioriteter vil der blive opbygget seks alliancer med fokus på følgende indsatsområder:

- 1) Bæredygtigt landbrug med fokus på såsæd, foder, digitalisering af primærproduktion og opgradering af maskinpakker
- 2) Bæredygtig fødevareproduktion, fødevaresikkerhed, fra foder til fermentering (ingredienser)
- 3) Modernisering af slagterier
- 4) Økologiske produktionsformer og landbrug, viden og knowhow, såsæd og husdyrbrug
- 5) Madspild med særligt fokus på ingredienser og genanvendelse i fødevareproduktionen
- 6) Økologiske fødevarer

De prioriterede indsatsområder er i udgangspunktet regionale og dækker desuden **Slovakiet** og **Rumænien**, jf. nedenstående oversigt. Alliancerne skal opdyrke de konkrete markedsmuligheder i de enkelte lande, og Food Nation involveres ift. branding og udvikling af narrativ for de enkelte alliancer.

Ifm. udmøntningen af reserven under Eksportpakkerne forventes udstationering af en sektorkyndig handelsmedarbejder, som løbende skal stå i spidsen for regionens indsats på fødevare- og landbrugsområdet i samarbejde med den regionale handelschef.

For nærværende er flere fremstød planlagt og det forventes, at der via Rejseholdsordningen udsendes en eller flere sektorkyndige eksperter bl.a. på økologi og digitalisering til at klarlægge potentialet og skabe myndighedskontakt.

⁴ EU-Kommissionen (2020). Digital Economy and Society Index 2020

Land	Prioriterede indsatsområder	Initiativer (regionalt fokus)
Polen (€ 1.315 mio.)	→ Diversificere fødevarer- og landbrugsværdikæde → Vandforbrug i landbruget → Økologi (Forventet prioritet under CAP)	1) Etablering af "future farming business alliance" med fokus på hele værdikæden for bæredygtig dyrkning af afgrøder og dyrehold, herunder løsninger til reduktion af kemiske pesticider og antibiotika. 2) Etablering af alliance om bæredygtig fødevarerproduktion med fokus på forbedring af faciliteter, fødevarer sikkerhed, fødevarer tab og -affald, herunder vha. innovativ anvendelse af biotek-løsninger. Desuden fokus på anvendelse af bæredygtige ingredienser, fermentering, probiotika, grain silos, målingsinstrumenter, bedre foderøkonomi og CO2-reduktion. Alliancen drives i tæt samarbejde med bl.a. Dansk Erhverv.
Tjekkiet (€ 173 mio.)	→ Bioaffald → Vandforbrug i landbruget → Lokal optimering af fødevarer-procesindustri (Forventet prioritet under CAP)	3) Etablering af alliance om opbygning og modernisering af slagterier og med fokus på cirkulær økonomi. 4) Etablering af alliance om økologiske produktionsformer mhp. at understøtte udviklingen til økologisk landbrug i regionen (udstyr, knowhow, mv.) i overensstemmelse med EU's Grønne Pagt.
Ungarn (€ 159 mio.)	→ Vandforbrug i landbrugs- og fødevarerproduktionen → Øge fødevarerproduktionen (Forventet prioritet under CAP) → Miljøoptimering i landbruget (Forventet prioritet under CAP)	5) Etablering af alliance om madspild med fokus på at eksportere danske madspildsløsninger til lokale supermarkeder og fødevarerproducenter. 6) Etablering af alliance om økologi i hele regionen med fokus på at eksportere danske økologiske fødevarer til lokale supermarkeder.
Slovakiet (N/A)	OBS! Der er ikke afsat midler til tiltag på fødevarer- og landbrugsområdet i den slovakiske genopretningsplan. Dog forventes ligesom i de øvrige dele af regionen store muligheder ift. landets udmøntning af CAP-støtte.	
Rumænien (N/A)	OBS! Rumænien har allokeret et betydeligt beløb til tiltag på fødevarerområdet. Grundet sen indlevering af landets genopretningsplan til EU-Kommissionen, kendes tiltagene endnu ikke i detaljen. Som i de øvrige dele af regionen forventes tillige store muligheder ift. landets udmøntning af CAP-støtte.	

EU'S GENOPRETNINGSFOND: RAMMEN FOR DEN DANSKE EKSPORTFREMMEINDSATS

JUNI 2021

UDENRIGSMINISTERIET

Asiatisk Plads 2
1448 København K

Tlf.: +45 33 92 00 00
Fax: 32 54 05 33
um@um.dk
www.um.dk

Design: Kontrapunkt

Publikationen kan downloades via:
www.um.dk/da

Teksten kan citeres frit.

ISBN 978-87-93760-73-8 (trykt version)
ISBN 978-87-93760-72-1 (digital version)

www.um.dk/da